

Силабус
навчальної дисципліни
Соціальний бізнес
Social Business
2025-2026 навчальний рік

Освітньо-професійна програма **Економіка**
Спеціальність освіти спеціальності **051 Економіка**
Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Викладач	Несторенко Тетяна Петрівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/nestorenko-tetyana-petrivna/
Контактний тел.	
Е-mail викладача:	tp_nestorenko@bdpu.org.ua
Графік консультацій	Середа 16:00-16:40 за допомогою дистанційних технологій

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	26	24	100	Екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: соціальний бізнес, соціальне підприємництво, соціальна інновація, соціальна цінність, соціальний вплив, бізнес-модель, стартап, гранти, краудфандинг, інвестування, сталий розвиток, соціальні проблеми, цільова аудиторія, бізнес-план, соціальна відповідальність, управління, маркетинг, неприбуткова діяльність.

Мета та предмет курсу: мета курсу – формування у здобувачів розуміння сутності соціального бізнесу та його ролі у вирішенні суспільних проблем, розвиток навичок генерування соціально орієнтованих бізнес-ідей, розробки бізнес-моделей і планів соціальних підприємств, а також оцінки їх соціального та економічного впливу. Предмет курсу – теоретичні та прикладні аспекти створення і функціонування соціального бізнесу, включаючи процеси ідентифікації соціальних проблем, розробки бізнес-моделей, залучення ресурсів, управління діяльністю соціальних підприємств та оцінки їх соціального впливу.

Компетентності та програмні результати навчання: ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами. СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

ПР1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. ПР2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ПР5. Застосовувати

аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). ПР7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПР8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. ПР10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. ПР15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПР21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів. ПР22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах. ПР23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення. ПР24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей. ПР25. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності бізнесових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Зміст курсу: Сутність та еволюція соціального бізнесу. Відмінності між традиційним, соціальним підприємництвом та благодійністю. Теоретичні основи соціального підприємництва. Соціальні проблеми як основа бізнес-ідей. Моделі соціального бізнесу та джерела створення соціальної цінності. Формування та обґрунтування ідеї соціального бізнесу. Дослідження цільової аудиторії та соціального впливу. Бізнес-моделі соціальних підприємств (Canvas, Lean-підхід). Фінансування соціального бізнесу: гранти, інвестиції, краудфандинг. Розробка бізнес-плану соціального підприємства. Оцінка соціального та економічного ефекту діяльності. Управління соціальним підприємством та командою. Маркетинг у соціальному бізнесі та комунікація цінностей. Правові аспекти функціонування соціального бізнесу. Кращі практики та кейси соціального підприємництва (національний та міжнародний досвід).

Методи навчання: У межах курсу застосовуються різноманітні методи навчання, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки та практичної спрямованості освітнього процесу. До словесних методів належать лекції із використанням комп'ютерних інформаційних технологій (зокрема презентацій PowerPoint), семінарські заняття, пояснення, розповідь, бесіда та бліцопитування. Серед наочних методів використовуються спостереження, ілюстрування та демонстрування навчального матеріалу. Практичні методи передбачають інсценування, виконання ігрових і практичних вправ, моделювання проблемних ситуацій, інтелектуальні розминки (головоломки), роботу в групах і мінігрупах («team building»), а також застосування методу case-study. З метою стимулювання інтересу до навчання та підвищення мотивації навчально-пізнавальної діяльності використовуються навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості (зокрема метод цікавих аналогій), а також ретроспективний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): курс має низку організаційних особливостей, спрямованих на забезпечення максимально ефективного засвоєння здобувачами освіти теоретичних знань і практичних навичок. У разі ракетних ударів або виникнення інших надзвичайних ситуацій пріоритетом є безпека здобувачів освіти. Якщо під час заняття оголошується повітряна тривога, заняття негайно припиняється, а подальший формат роботи узгоджується додатково (перенесення заняття або виконання завдань в асинхронному режимі). Просимо неухильно дотримуватися інструкцій із безпеки та за можливості інформувати викладача

про свій стан і готовність продовжити навчання. Освітній процес передбачає проведення лекцій із мультимедійним супроводом, спрямованих на формування системних теоретичних знань та їх практичну ілюстрацію, а також практичних занять, під час яких здобувачі освіти відпрацьовують навички корекції мовленнєвих порушень, зокрема постановки звуків на пацієнтах або навчальних моделях. Дистанційне навчання здійснюється з використанням платформ Moodle та Zoom. З метою підвищення ефективності навчання і забезпечення взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу під час занять у Zoom увімкнення відео є обов'язковим, оскільки це сприяє кращому розумінню засвоєння матеріалу та забезпечує більш персоналізовану комунікацію; у разі наявності поважних причин для відсутності відеозв'язку необхідно завчасно повідомити викладача. Передбачено регулярне виконання домашніх завдань як теоретичного, так і практичного характеру. Дотримання встановлених термінів виконання завдань є обов'язковим, однак у разі виникнення надзвичайних обставин (зокрема ракетні обстріли, відсутність зв'язку тощо) терміни можуть бути переглянуті. Від здобувачів освіти очікується дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики. Додаткові матеріали, рекомендована література та онлайн-ресурси розміщені на Google Drive, посилання на який доступне на платформі Moodle. Оперативна комунікація та вирішення організаційних питань здійснюється у групі Telegram з огляду на можливі форс-мажорні обставини (блекаут, локдаун, відсутність зв'язку тощо) під час дистанційного навчання поза межами БДПУ. Зазначені положення можуть доповнюватися або змінюватися залежно від поточної ситуації; у разі виникнення запитань або пропозицій просимо звертатися до викладача.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (ноутбук, проектор); програмне (Moodle, репозитарій); наочність (презентації), логопедичні зонди, дидактичний матеріал.

Система оцінювання.

Шкала нарахування рейтингових балів

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Рейтингове оцінювання курсу аудиторних занять та самостійної роботи:	
1.1	Підготовка фіксованого виступу	0-5 балів
1.2	Участь у обговоренні питань плану аудиторних занять	0-5 балів
1.3	Використання додаткових літературних джерел, анотації статей	0-5 балів
1.4	Підготовка реферату	0-5 балів
1.5	Підготовка наукового повідомлення	0-5 балів
1.6	Самостійне опрацювання окремих питань	0-5 балів
1.7	Тестування	0-5 балів
1.8	Перевірка зошита (конспектів)	0-5 балів
2	Форми модульного контролю:	
2.1	Глибоке розкриття всіх питань	5 балів
2.2	Повна, коротка відповідь	4 бали
2.3	Коротка відповідь з кількома помилками	3 бали
2.4	Неповна відповідь	2 бали
2.5	Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків	1 бал
2.6	Незадовільна відповідь	0 балів

Формою підсумкового (сумативного) семестрового контролю є екзамен у обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Як рахуються бали: поточний контроль (макс. 20 балів) + самостійні роботи (макс. 30 балів) + екзамен (макс. 50 балів) = 100 балів

Шкала оцінювання

Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Університеті	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основна

1. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1n_7gdnZu_YnQOrgc0WN5B_ZRPb7h3xTH/view
2. Свинчук А. А., Корнецький А., Гончарова М., Назарук В., Гусак Н., Туманова А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін: посібник. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с. URL: http://eef.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Book_sotsialne-pidpryyemnytstvo_pidruchnyk.pdf
3. Соціальне підприємництво / Prometheus. URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/course-v1:WNISEF+SE101+2017_T4/about
4. Соціальне підприємництво: дизайн-мислення та невизначеність / ВУМ Online. URL: <https://vumonline.ua/course/social-entrepreneurship>
5. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємства: пер. з англ. Київ: Британська Рада, 2011. 68 с. URL: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf

Допоміжна

1. Смаль В., Кокоть В. Що слід знати про соціальне підприємництво. Київ: Федерація канадських муніципалітетів; Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2017. 58 с. URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Social_Entrepreneurship_-_Guide-WEB-1.pdf
2. Каталог соціальних підприємств України 2016-2017 рр. Київ: Видавничий Дім «Києво-Могилянська академія», 2017. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B5k4OK2hVgtAOWhGV1RjcW8zZlk/view>
3. Корнецький А., Нагаївська Д. Ю. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип.11. С.204–208. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/11-2016/46.pdf>
4. Свинчук А. Міжнародний досвід розвитку соціальних підприємств: уроки для України. Теорія стратегії та економічного розвитку. 2014. № 34. С. 25–32. URL: http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/4539/1/2014_34_%2825-32%29.pdf
5. Murphy P. J., Coombes S. M. A model of social entrepreneurial discovery. Journal of Business

Ethics. 2009. Vol. 87. Issue 3. P. 325-336. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-008-9921-y>

6. Dees J. The Meaning of «Social Entrepreneurship» / Duke. URL: <https://entrepreneurship.duke.edu/news-item/the-meaning-of-social-entrepreneurship/>.

7. Baron D. P. Corporate social responsibility and social entrepreneurship. Journal of Economics and Management Strategy. 2007. № 16 (3), P.683–717. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1530-9134.2007.00154.x>

8. Trexler J. Social Entrepreneurship as an Algorithm: Is Social Enterprise Sustainable? Emergence: Complexity and Organization Issue. 2008. Vol.10. № 3. P. 65-85. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1307752

9. Corner P. D., Ho M. How Opportunities Develop in Social Entrepreneurship. Entrepreneurship theory and practice. July 2010. P. 635-659. URL: https://www.effectuation.org/wp-content/uploads/2017/05/Corner_et_al-2010-Entrepreneurship_Theory_and_Practice.pdf

10. Stecker M. J. Revolutionizing the Nonprofit Sector Through Social Entrepreneurship. Journal of Economic Issues. 2014. Vol. 48. Issue 2. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2753/JEI0021-3624480208>

11. Lemish K., Nestorenko T., Tokarenko O. Interaction of business and education in hospitality, restaurant, and catering business in Ukraine. *Journal of Modern Economic Research*. 2021, 3 (4), 5-20. URL: <https://cutt.ly/nKeRkJh>.

12. Nestorenko T., Tokarenko O., Kolmakova O. Entrepreneurship in Eastern Ukraine: development in the context of armed conflict and the Covid-19 pandemic. *International Relations 2021: Current issues of world economy and politics*. Proceedings of scientific works from the 22nd International Scientific Conference 2nd – 3rd December 2021 510-517. URL: <https://cutt.ly/DHUw2WV>.

Інтернет-ресурси

1. Understanding Social Entrepreneurship / Jill Kickul, Thomas Lyons. – New York: Routledge, 2012.

<https://socialchangeinnovators.com/site/templates/files/Kickul%20Lyons%20Book%20Preview%20Under%20standing%20social%20entrepreneurship.pdf>

2. Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change / Alex Nicholls (ed.). Oxford: Oxford University Press, 2008.

3. Enterprising Nonprofits: A Toolkit for Social Entrepreneurs / J. Gregory Dees, Jed Emerson, Peter Economy. New York: John Wiley & Sons, 2001.

4. Ashoka – міжнародна організація підтримки соціальних підприємців. <https://www.ashoka.org/>

5. Skoll Foundation – глобальна платформа підтримки соціальних інновацій. <https://skoll.org/>

6. Social Enterprise Alliance – професійна мережа та ресурсний центр для соціальних підприємців. <https://socialenterprise.us/>

7. Acumen – інвестиційний фонд та освітня платформа для соціальних підприємців. <https://acumen.org/>

8. Stanford Center for Social Innovation – дослідницький і освітній центр соціальних інновацій. –<https://www.gsb.stanford.edu/csi>

9. Stanford Social Innovation Review – журнал і онлайн-платформа про соціальні інновації та соціальне підприємництво. <https://ssir.org/>

10. Social Entrepreneurship Hub (Stanford University) – освітні матеріали та інструменти для запуску соціальних підприємств. <https://sehub.stanford.edu/>

11. Schwab Foundation for Social Entrepreneurship – міжнародна організація, що підтримує соціальних підприємців і проводить глобальні конкурси. <https://www.schwabfound.org/>

12. UnLtd – британський фонд підтримки соціальних підприємців. <https://www.unltd.org.uk/>